

Mia Bašić, studentica IV. godine
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

**Rita Levi-Montalcini: HUMAN RIGHTS AND DUTIES ON THE
TRESHOLD OF THE 3RD MILLENNIUM, Trieste Declaration of Human
Duties – a Code of Ethics of Shared Responsibilities, EUT, 2013., p. 118**

Rita Levi-Montalcini (1909. – 2012.) talijanska je neurologinja koja je, zajedno s kolegom **Stanely Cohenom**, 1986. godine dobila Nobelovu nagradu za fiziologiju ili medicinu za otkriće čimbenika rasta (*eng. grown factor* – GF). Njihovo otkriće bilo je od temeljne važnosti za shvaćanje mehanizama koji upravljaju rastom stanica i organa. To je otkriće čimbenika rasta živaca (*eng. nerve growth factor* – NGF) i epidermalnog čimbenika rasta (*eng. epidermal growth factor* – EGF) pokazalo kako su regulirani rast i diferencijacija stanica. NGF i EGF bili su prve od mnogih signalnih tvari koje reguliraju rast, a koje su poslije, zahvaljujući ovom prvom otkriću, pronađene i opisane.

U svojem dugogodišnjem radu, Rita L.-Montalcini usko je surađivala s talijanskim Sveučilištem u Trstu koje joj je u svibnju 1991. godine na Medicinskom fakultetu u Trstu dodijelilo i počasnu diplomu. Prilikom svečane dodjele, Levi-Montalcini održala je zapaženi *lectio magistralis* koji je bio naslovljen „Rights and Duties of Man as we near the Third Millennium“. Svoj govor Levi-Montalcini iskoristila je kako bi pozvala međunarodnu znanstvenu zajednicu na sastavljanje nacрта Magna Carte dužnosti, što je značilo da, njezinim riječima, „čovjek znanosti, uz pomoć čovjeka politike“ treba definirati dužnosti odnosno odgovornosti koje idu uz čovječanstvo u svjetlu turbulentnog znanstvenog napretka i s njim povezanim tehnološkim primjenama, koje itekako mogu ugoziti planet ukoliko se preventivno ne usvoje određeni međunarodni protokoli. Zahvaljujući ovome, usvojena je *Tršćanska deklaracija ljudskih dužnosti (Trieste Declaration of Human Duties)* 1993. godine i osnovano Međunarodno vijeće ljudskih dužnosti (*International Council of Human Duties*) sa sjedištem u Trstu, koje je operativno i danas.

Rita Levi-Montalcini preminula je prošle godine, u 103. godini. Povodom njezine smrti, Sveučilište u Trstu izdalo je njoj u čast knjigu „Human Rights and Duties on the Treshold of the 3rd Millennium“, EUT Edizioni Università di Trieste, 2013., str. 118. Uz predgovor Francesca Peronija, tadašnjeg rektora Sveučilišta u Trstu, i izvornog govora Rite Levi-Montalcini, u knjizi se može pronaći i tekst *Tršćanske deklaracije ljudskih dužnosti*. Knjiga predstavlja ne samo svojevrsnu spomenicu izvršnoj znanstvenici, već i vrijedan bibliografski izvor o suvremenim razmišljanjima o odnosu prava i dužnosti suvremenog europskog građanina.